

Warszawa, 1 grudnia 2024 r.

dr hab. Krzysztof Kluza, prof. SGH
Katedra Ekonomii Ilościowej
Szkoła Główna Handlowa w Warszawie

**Recenzja rozprawy doktorskiej mgra Jarosława Białka pt.
„Koncepcja rozwoju partnerstwa publiczno-prywatnego jako formy finansowania
inwestycji jednostek samorządu terytorialnego w Polsce”**

1. Formalna podstawa wykonania recenzji

Formalną podstawę do przygotowania niniejszej recenzji stanowi pismo Pana dr hab. Leszka Czerwonki, prof. UG, Przewodniczącego Rady Dyscypliny Ekonomia i Finanse Uniwersytetu Gdańskiego z dnia 4 listopada 2024 r., z informacją o dokonanie powtórnej recenzji poprawionej rozprawy doktorskiej mgra Jarosława Białka, a także otrzymany egzemplarz rozprawy doktorskiej. Punktem prawnym odniesienia w opracowaniu recenzji jest Ustawa z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. z 2017 r. poz. 1798 z późn. zm.) w zw. z art. 179 ust. 1 Ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. poz. 1669 z późn. zm.).

2. Charakterystyka rozprawy

Recenzowana rozprawa liczy 313 stron, z czego 240 stron stanowi zasadnicza część pracy obejmująca wstęp, cztery rozdziały i zakończenie. Bibliografia liczy w pracy 19 stron. Pozostałe elementy pracy to streszczenie w języku polskim i angielskim, załączniki oraz spisy schematów, tabel, rysunków i wykresów. Praca została napisana w języku polskim. Recenzowana praca jest w ramach dyscypliny naukowej: finanse.

2.1 Cele badawcze i hipotezy

Za główny cel pracy doktorant postawił opracowanie zarysu koncepcji rozwoju partnerstwa publiczno-prywatnego (PPP) w jednostkach samorządu terytorialnego (JST) w Polsce.

Ponadto zostało sformułowane sześć celów szczegółowych. Są to:

1. Krytyczny przegląd teorii rozwoju gospodarczego dla określenia roli inwestycji samorządowych.
2. Charakterystyka specyfiki inwestycji w jednostkach samorządu terytorialnego.
3. Zbadanie zdolności jednostek samorządu terytorialnego do realizacji zadań inwestycyjnych.

4. Określenie wartości inwestycji samorządowych zrealizowanych w formule PPP w stosunku do wydatków inwestycyjnych ogółem jednostek samorządu terytorialnego w Polsce w latach 2007–2023.
5. Identyfikacja cech projektów inwestycyjnych zrealizowanych w formule PPP przez jednostki samorządu terytorialnego w Polsce w latach 2009–2023.
6. Sformułowanie rekomendacji działań służących zwiększeniu wykorzystania partnerstwa publiczno-prywatnego w finansowaniu inwestycji jednostek samorządowych w Polsce.

W pracy zostały postawione dwie hipotezy badawcze:

H1: W zależności od typu JST można zaproponować różne zestawy cech inwestycji, które zwiększają szansę wykorzystania partnerstwa publiczno-prywatnego w realizacji inwestycji sektora samorządowego w Polsce.

H2: Analogicznie jak w krajach o wysoko rozwiniętym poziomie PPP, także w Polsce możliwe jest zwiększenie udziału stosowania umów PPP w realizacji inwestycji JST.

2.2 Tematyka i zakres pracy

Przedmiotem analizy w przedłożonej rozprawie są jednostki samorządu terytorialnego wszystkich szczebli, w szczególności w kontekście realizowanych przez nie inwestycji w formie PPP. Ramy czasowe pracy obejmują lata 2005-2023 (zob. s.15 rozprawy).

Jak podaje doktorant w pracy badawczej wykorzystano zarówno metody jakościowe, głównie krytyczny przegląd literatury naukowej na temat jednostek samorządu terytorialnego oraz teorii ekonomicznych w zakresie rozwoju gospodarczego, a także metody statystyki opisowej i statystyki matematycznej w zakresie metod odpowiednich dla analizy dynamiki szeregów czasowych oraz testów statystycznych umożliwiających weryfikację istotności różnic między wyodrębnionymi grupami. Zarazem zastosowano wielowymiarową analizę korespondencji (zob. s. 15-16).

Pierwszy rozdział pracy przedstawia genezę samorządności terytorialnej oraz zawiera przegląd szeregu teorii formowania się wspólnoty, państwa oraz rozwoju regionalnego w kontekście roli i zadań samorządów terytorialnych. Następnie opisany jest w tym rozdziale, z uwzględnieniem kontekstu historycznego, system samorządności terytorialnej w Polsce. Opisane zostały m.in. kompetencje i organizacyjno-prawne uwarunkowania działalności poszczególnych szczebli samorządu terytorialnego w Polsce, w tym ze wskazaniem zadań własnych samorządów oraz zadań powierzanych im do realizacji przez administrację centralną.

W rozdziale tym omówione są również konsekwencje zmian podatkowych wprowadzanych od 2022 r. w ramach tzw. Polskiego Ładu dla finansów samorządów terytorialnych oraz przedstawione są propozycje zmian ustawowych dotyczących finansowania JST, takich jak np. zwiększenie udziału JST w podatkach PIT i CIT, bądź wprowadzenie udziału JST w dochodach z VAT.

Drugi rozdział pracy dotyczy działalności inwestycyjnej JST w Polsce. Jako wprowadzenie teoretyczne omówione zostały tu klasyczne i wtórne teorie rozwoju regionalnego, wraz ze wskazaniem znaczenia inwestycji publicznych w rozwoju gospodarczym. Omówione zostało również od strony teoretycznej samo pojęcie inwestycji, zakres działalności inwestycyjnej JST oraz jej specyficzne ograniczenia w kontekście samorządowym. Szczegółowo zostały przedstawione fazy procesu inwestycyjnego w JST. W dalszej części rozdziału (i w powiązanych Załącznikach) przedstawione zostały również historyczne trendy (za lata 2007-2023) kształtowania się inwestycji w podziale na poszczególne szczeble samorządów. Prezentowane dane obejmują wartości względne takie jak inwestycje w relacji do dochodów i wydatków, jak również nominalne wartości odnośnie inwestycji, dochodów, wydatków (w tym bieżących) i zadłużenia JST. Omówione zostały także poszczególne instrumenty finansowe, z których korzystają JST.

Rozdział trzeci rozprawy dotyczy roli partnerstwa publiczno-prywatnego w finansowaniu inwestycji w JST. Opisana jest w nim geneza projektów PPP oraz rozwój tej formy finansowania na świecie. Zaprezentowane są zarazem różne koncepcje realizacji tych projektów, szczególnie różniące się pomiędzy wybranymi krajami oraz różne definicje projektów PPP, będące następstwem dużego zróżnicowania w podejściu do uregulowania PPP i różnorodnych formuł jego realizacji. Omówione są też regulacje na poziomie Unii Europejskiej oraz stosowne przepisy i wytyczne polskie. Zaprezentowana jest też mnogość form współpracy pomiędzy podmiotem prywatnym i publicznym w zależności od celu przedsięwzięcia oraz zasobów, którymi dysponuje podmiot publiczny.

Następnie wskazane są i omówione zalety oraz wady stosowania PPP. W dalszej części tego rozdziału scharakteryzowane są wstępnie projekty PPP realizowane w Polsce (pogłębiona analiza jest w Rozdziale 4) w oparciu o dane do końca 2023 r. oraz omówiona jest szczegółowo ewolucja polskich regulacji dotyczących projektów w formule PPP.

W czwartym rozdziale przeprowadzone zostały analizy empiryczne dotyczące charakterystyk projektów PPP w Polsce oraz została podjęta próba opracowania koncepcji rozwoju PPP jako formy finansowania inwestycji w polskich JST. W pierwszej kolejności zaprezentowane i omówione zostały statystyki udziału inwestycji JST w całości wydatków JST i wydatków inwestycyjnych na mieszkańca w latach 2007-2023, także w podziale na typy JST oraz w rozbiciu na poszczególne województwa. Wskazane zostały główne czynniki, które mogły mieć wpływ na poziom inwestycji JST w tym okresie.

Następnie w Rozdziale 4 zaprezentowano charakterystykę umów PPP zrealizowanych w Polsce w latach 2009–2023 w podziale na takie cechy jak m.in. typ JST, sektor inwestycji, podstawa prawna, wielkość projektu, źródła finansowania. Dane te zostały też wykorzystane do przeprowadzenia analizy korespondencji. W oparciu o tę analizę wyszczególniono typowe grupy cech realizowanych projektów PPP przez polskie JST.

W kolejnej części Rozdziału 4 omówione zostały ryzyka towarzyszące projektom PPP. W oparciu o dane z Bazy Zawartych Umów PPP zostały zaprezentowane i omówione szczegółowe podziały ryzyk pomiędzy partnerów publicznych i prywatnych w

poszczególnych projektach w podziale na kategorie ryzyk: ekonomicznych, budowy, prawnych, dostępności, popytu oraz politycznych i społecznych. Ostatnią część tego rozdziału stanowi podrozdział 4.5 zatytułowany „Zarys koncepcji rozwoju partnerstwa publiczno-prywatnego w jednostkach samorządu terytorialnego”.

W Zakończeniu wskazane zostało osiągnięcie celów pracy i weryfikacji postawionych hipotez. Omówione zostały również główne ograniczenia, jakie wystąpiły w trakcie prowadzonych badań oraz zostały zarysowane kierunki możliwych dalszych badań.

3. Ocena zawartości merytorycznej rozprawy

3.1 Metody badawcze

W pracy zostały zastosowane metody badawcze jakościowe, w szczególności krytyczny przegląd literatury, prezentacje danych statystycznych oraz metody analizy statystycznej. Metody jakościowe zostały zastosowane jako główna metoda badawcza w rozdziałach 1, 2 i 3, choć należy podkreślić, iż stosowane są we wszystkich częściach pracy. Przeglądy literatury zostały przeprowadzone obszernie i poprawnie, choć pojawią się też mankamenty w tym zakresie w przedłożonej pracy. Miejscami występuje przytaczanie nieaktualnych źródeł danych (sprzed ok. 15-20 lat) w wywodzie lub dla poparcia tez jak np. na s. 110: „Najczęściej PPP jako forma współpracy stosowane było w: Wielkiej Brytanii, Australii, Kanadzie i USA, a także Hiszpanii, Francji i Islandii (Szczeciło i Zieniewski, 2008, s. 10)”, bez prezentacji informacji na temat stanu obecnego. Podobnie prezentacja efektywności projektów PPP w oparciu o dane ilościowe (a nie wyłącznie sformułowania jakościowe prezentowane przez późniejszych autorów) oparta jest o dane sprzed 20 lat (s. 129). Są to jednak sporadyczne sytuacje w kontekście całej rozprawy.

W przypadku części empirycznej wykorzystano metody statystyki opisowej i statystyki matematycznej w zakresie metod odpowiednich dla analizy dynamiki szeregów czasowych (w Rozdziale 2 i Rozdziale 4) oraz testów statystycznych umożliwiających weryfikację istotności różnic między wyodrębnionymi grupami (w Rozdziale 2). Dodatkowo szeroko wykorzystano w części analitycznej pracy w Rozdziale 4 analizę korespondencji, przy czym dwuwymiarową a nie wielowymiarową, jak jest wzmiankowane w pracy.

Powyżej wskazane metody ilościowe zostały zastosowane w pracy poprawnie.

3.2 Uwagi odnośnie poszczególnych rozdziałów pracy

Rozdział 1 przedstawia m.in. genezę samorządności oraz różnorodne teorie formowania się wspólnoty, państwa oraz organizacji i podziału zadań na szczeblu lokalnym i centralnym. Następnie właściwie analizuje kompetencje i organizacyjno-prawne uwarunkowania działalności poszczególnych szczebli samorządu terytorialnego w Polsce oraz przedstawia konsekwencje różnych zmian prawnych, w szczególności w zakresie

podatków, na finanse JST w Polsce. Doktorant w sposób szeroki i wyczerpujący opisuje analizowane w Rozdziale 1 zagadnienia.

Drugi rozdział pracy również zawiera wartościowy przegląd literatury badawczej, szczególnie z zakresu teorii rozwoju regionalnego. W dalszej jego części autor przechodzi do analizy uwarunkowań realizacji inwestycji przez JST. Przedstawione są również w kontekście wieloletnim wielkości m.in. inwestycji realizowanych przez polskie JST, także w relacji do dochodów i wydatków JST oraz nadwyżek operacyjnych JST. W Rozdziale 2 analizowana jest zarazem skala inwestycji PPP w zestawieniu z wydatkami inwestycyjnymi JST. Zakres omawianych danych finansowych dotyczących JST i projektów PPP jest aktualny - obejmuje okres do 31.12.2023 r. W rozdziale tym zastosowane zostało w analizach oprócz metod jakościowych również szereg metod statystycznych.

Pewnym mankamentem Rozdziału 2 jest brak nawiązania w przedstawionym przeglądzie teorii bezpośrednio do tematyki PPP, co jest głównym przedmiotem pracy. Pojawia się wyłącznie przypis, iż „Literatura polska w zakresie powiązania PPP z polityką i doktrynami politycznymi pozostaje jeszcze ograniczona (...)” (patrz przypis 67).

Innym mankamentem tej części pracy są kilkakrotnie używane w opisie sformułowania powielające tę samą wartość, tak jakby to były dwie różne wartości jak np. (s.101-102): „Odnosząc się do dynamiki zmian, inwestycje JST rosły w tempie średniorocznym wynoszącym 1,033, co odpowiada stopie zmian na poziomie 3,25% rocznie (...)” czy „Udział inwestycji JST w inwestycjach sektora publicznego również wzrastał (...) ze średniorocznym tempem 1,029 i stopą zmian 2,90%.”

W Rozdziale 3 jest opisana wieloaspektowo tematyka realizacji projektów w formule PPP. Przedstawione są w wyczerpujący sposób takie kwestie jak kontekst międzynarodowy tego zagadnienia, różne koncepcje realizacji tych projektów wraz z analizą mocnych i słabych stron poszczególnych podejść, a także uwarunkowania polskie w tym zakresie. Prezentowane są również wybrane dane odnośnie skali realizowanych projektów PPP w Polsce w latach 2009-2023 (dostęp do danych z dn. 9.09.2024).

Przedstawiony w tej części pracy wywód jest wartościowy, choć pojawiają się w nim pewne słabości, głównie odnośnie aktualności części przytaczanych danych. Przykładowo (zob. s. 129) w przypadku szeregu statystyk i informacji nt. sprawności realizacji i efektywności projektów w formule PPP dane podawane są w oparciu o źródła z lat 2000-2005, czyli opisują rzeczywistość sprzed ponad 20 lat. Nie ma pewności czy wartości tych mierników nie uległy później istotnej zmianie, co mogłoby oznaczać konieczność rewizji oceny korzyści z tych projektów i sformułowania innych wniosków niż obecne w pracy.

Czwarty rozdział zawiera kilka odrębnych zagadnień tematycznych dotyczących tematyki projektów PPP w Polsce, pogrupowanych w wydzielone podrozdziały. Jest to część pracy zawierająca w największym stopniu analizy ilościowe, głównie z wykorzystaniem metody analizy korespondencji.

W Rozdziale 4.1 „Analiza wydatków inwestycyjnych jednostek samorządu terytorialnego w latach 2007–2023” omówione są wydatki inwestycyjne JST i wydatki ogółem poszczególnych typów JST, w tym w przypadku wydatków inwestycyjnych także w układzie per capita. Analiza obejmuje też ocenę występujących różnic pomiędzy poszczególnymi województwami.

W Rozdziale 4.2 „Determinanty rozwoju partnerstwa publiczno-prywatnego w Polsce” przedstawione zostały charakterystyki 183 umów PPP zrealizowanych w Polsce w latach 2009-2023. Zawarte w tym rozdziale zestawienia dostarczają pogłębionego przeglądu cech realizowanych w Polsce projektów PPP. Dane nie tylko są przedstawione w podziale na poszczególne typy podmiotów publicznych (w tym kategorii JST), ale dla każdego z tych typów pokazany jest także rozkład projektów (liczebność) ze względu na wielkość projektu, źródło finansowania, sektor inwestycji i tryb wyboru partnera prywatnego. Dodatkowo zaprezentowane są też informacje o projektach PPP w podziale na model wynagradzania oraz wykorzystanie środków unijnych w rozbiciu na poszczególne sektory. Są to niewątpliwie wartościowe zestawienia danych opracowane przez doktoranta.

Rozdział 4.3 „Analiza korespondencji umów partnerstwa publiczno-prywatnego zrealizowanych w Polsce” zawiera wyniki analizy empirycznej przeprowadzonej przez doktoranta. Przedstawiona w nim analiza korespondencji przeprowadzona została na danych prezentowanych wcześniej w Rozdziale 4.2. Dodany został przy tym wymiar geograficznej lokalizacji projektu PPP (województwo). W efekcie łącznie przeanalizowane zostało siedem zbiorów cech projektów PPP. Sama analiza korespondencji wykonana została dla sześciu par zmiennych, wśród których pierwszą cechą w parze była zawsze zmienna opisująca typ JST (gmina miejska, gmina wiejska itd.), a drugą odpowiednio pozostałe cechy opisujące inwestycje PPP. Zaprezentowana w pracy analiza korespondencji została poprawnie skonstruowana oraz kompletnie opisana. Z całą pewnością stanowi ona ważny i oryginalny wkład naukowy omawianej rozprawy doktorskiej.

Interpretując jej wyniki należy jednak zwrócić uwagę, iż tego typu narzędzia służą określeniu współwystępowania danych cech (w kontekście historycznym), natomiast niekoniecznie uzyskana zależność oznacza, że dana cecha ma realny wpływ na zwiększanie szans występowania danego zjawiska, w tym przypadku wykorzystania formuły PPP w realizacji inwestycji. Zagadnienie to zostanie jeszcze poruszone w niniejszej recenzji przy ocenie realizacji hipotez badawczych.

W Rozdziale 4.4 przeanalizowane zostały ryzyka towarzyszące projektom PPP w podziale na kategorie ryzyk: ekonomicznych, budowy, prawnych, dostępności, popytu oraz politycznych i społecznych. Oprócz przedstawienia, jakie szczegółowe rodzaje ryzyk zostały zidentyfikowane i które z nich występują najczęściej oraz jak zostały podzielone pomiędzy partnerów publicznych i prywatnych, autor w tej części wskazuje także, które istotne ryzyka nie zostały wykazane w projektach (brak ich w opisie w Bazie Zawartych Umów PPP) lub które jego zdaniem są zbyt rzadko wykazywane. Informacje

przedstawione przez doktoranta w Rozdziale 4.4 stanowią wartościowy dorobek badawczy.

W ostatniej części Rozdziału 4 czyli „4.5 Zarys koncepcji rozwoju partnerstwa publiczno-prywatnego w jednostkach samorządu terytorialnego” autor podejmuje próbę przedstawienia koncepcji rozwoju PPP dla polskich JST. Po kilku stronach wprowadzenia koncepcja ta jest zarysowana od s. 229 rozprawy. Oprócz tego przedstawiona jest ona na Schemacie 4.1 zatytułowanym „Zarys koncepcji rozwoju partnerstwa publiczno-prywatnego w jednostkach samorządu terytorialnego w Polsce”.

W tej części pracy doktorant dokonuje syntezy swoich przemyśleń przedstawionych we wcześniejszych rozdziałach, w szczególności bazując na analizie ryzyk projektów, formułując rekomendacje zmian w procesie prowadzenia projektów PPP. Wyodrębnione zostały rekomendacje dla etapu przedrealizacyjnego oraz na etapie eksploatacji. W treści rozdziału pojawiają się zarazem rekomendacje mające zastosowanie również do etapu realizacji projektu.

Przedstawione rekomendacje powinny w ocenie doktoranta, jeśli zostaną wdrożone: „skutkować eliminacją poszczególnych rodzajów ryzyka, w efekcie której jednostki samorządu terytorialnego częściej i na szerszą skalę będą korzystać z partnerstwa publiczno-prywatnego” (zob. s. 237). Można ocenić, iż podrozdział ten wnosi do pracy istotne walory możliwości praktycznego zastosowania przeprowadzonych przez doktoranta badań.

3.3 Ocena realizacji celu pracy i weryfikacji postawionych hipotez

Główny cel pracy, czyli opracowanie zarysu koncepcji rozwoju partnerstwa publiczno-prywatnego w jednostkach samorządu terytorialnego w Polsce odnosi się do ważnego zagadnienia z perspektywy polskich JST, posiadającego walory zarówno akademickie jak i istotne zastosowania praktyczne. Sformułowany został ambitnie, sygnalizując iż zostanie zaproponowany zbiór rozwiązań służących organizacji i wdrażaniu projektów PPP przez różne typy JST. W ramach realizacji głównego celu badawczego zostały postawione w pracy dwie hipotezy badawcze.

Odnosnie stopnia weryfikacji pierwszej hipotezy (brzmiejącej: „H1: W zależności od typu JST można zaproponować różne zestawy cech inwestycji, które zwiększają szansę wykorzystania partnerstwa publiczno-prywatnego w realizacji inwestycji sektora samorządowego w Polsce.”) można sformułować zastrzeżenia. Doktorant w podsumowaniu wyników osiągniętych badań pisze (Streszczenie s. 2; zob. także np.: Zakończenie s. 239, s. 244): „Weryfikację pierwszej hipotezy badawczej zakładającej, że w zależności od typu JST można zaproponować różne zestawy cech inwestycji, które zwiększają szansę wykorzystania partnerstwa publiczno-prywatnego w realizacji inwestycji sektora samorządowego w Polsce, zrealizowano poprzez wykorzystanie narzędzi statystycznych (analiza korespondencji), za pomocą których potwierdzono występowanie różnych zestawów cech inwestycji zależnie od typu JST.” Następnie podane

są te cechy – np. „dla miast na prawach powiatu: wartość inwestycji (bardzo duże i małe), horyzont inwestycji (długi okres) i województwo (kujawsko-pomorskie)” (s. 3). Takie wnioski są wątpliwe i pomijają weryfikację, na ile te cechy zwiększają szansę wykorzystania PPP w realizacji danej inwestycji, a na ile odzwierciedlają one po prostu typowy historyczny profil projektów dla danego typu JST ze względu na przykład na specyfikę potrzeb i zadań tych JST bądź większe prawdopodobieństwo ich uczestnictwa w określonych programach ukierunkowanych na te JST.

Ten problem metodologiczny w interpretacji wyników analizy korespondencji, czyli czy dana cecha „zwiększa szansę wykorzystania partnerstwa publiczno-prywatnego”, jest szczególnie widoczny jeśli mówimy o takich cechach jak np. lokalizacja inwestycji czy długość trwania inwestycji. Gdyby przyjąć, że otrzymane rezultaty potwierdzają Hipotezę 1, to oznaczałoby to, że największe szanse na wykorzystanie PPP mają np. Miasta na prawach powiatu (MNPP), wtedy gdy lokują swoje inwestycje na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. Czyli pożądaný profil projektu PPP realizowanego przez dowolne MNPP z Polski oznacza przeniesienie go do województwa kujawsko-pomorskiego. Co jest oczywiście i nierealne i nieracjonalne jako rekomendacja.

Podobnie, widać to w przypadku wielkości inwestycji w kontekście omawianej Hipotezy 1. Nie ma uzasadnienia dlaczego przykładowo dla MNPP największe szanse na wykorzystanie PPP istniałyby przy wartościach inwestycji bardzo dużych bądź małych (pomijając duże inwestycje), a dla gmin miejskich wielkość inwestycji byłaby bez znaczenia w kontekście Hipotezy 1. Widać, że nie mówimy tu o realnym wpływie na szanse, tylko o opisie współwystępujących ze sobą historycznie cech dla przeprowadzonych projektów PPP.

Przedstawiając powyższe zastrzeżenia nie należy zarazem przekreślać innych, interesujących ustaleń z pracy w kontekście Hipotezy 1, do których można zaliczyć np. uzyskany wzorzec występowania takich cech jak podstawa prawna wyboru inwestycji, model wynagrodzenia i ewentualnie sektor, którego projekt dotyczy. W przypadku gdyby praca miała podlegać publikacji zdecydowanie zalecam jej dodatkową weryfikację pod kątem modyfikacji wyżej przedstawionych uwag nt. weryfikacji Hipotezy 1.

W przypadku drugiej hipotezy badawczej (H2) brak jest w treści rozprawy bezpośredniego odniesienia do jej weryfikacji (poza Zakończeniem na s. 246-247). Z lektury rozprawy wynika, iż w szczególności posłużył do tego Rozdział 4.5 „Zarys koncepcji rozwoju partnerstwa publiczno-prywatnego w jednostkach samorządu terytorialnego”. Jak zostało opisane wcześniej, ta część pracy zawiera szereg rekomendacji, których realizacja powinna poskutkować zwiększoną skalą realizacji projektów w formule PPP. Można ocenić, na bazie Rozdziału 4.5, a także informacji i wniosków z innych części pracy, iż Hipoteza 2 została zweryfikowana pozytywnie.

3.4 Literatura

W pracy została przytoczona obszerna literatura naukowa i stosowne akty prawne. W bibliografii zamieszczone zostało łącznie 338 różnych pozycji. Wśród nich liczba publikacji książkowych i artykułów naukowych wynosi łącznie 252 pozycje. Pozostałe pozycje w bibliografii to raporty, analizy i bazy danych (45 pozycji) oraz akty prawne krajowe i zagraniczne (41 pozycji).

3.5 Język pracy i strona edytorska

Praca jest napisana i zredagowana stosunkowo starannie. Występują w niej pojedyncze błędy lub niedostateczne opisy. Przykładowo:

- Błędy stylistyczne: np. pierwszy akapit na s. 101.
- Literówki: np. s. 212 „charakterystycxnych” , s. 236 „praktyka”.
- Brakujące opisy: na Wykresie 2.8 brakuje opisu osi (i jak są denominowane zmienne). Podobnie Wykres 2.9 ma nieczytelne oznaczenie obu osi oraz nie wiadomo, która zmienna jest oznaczona na osi pomocniczej.
- Inne:
  - odwołania do numerów stron w Spisie treści w dużej części nie są poprawne: pojawiały się rozbieżności w numeracji o jedną stronę.
  - w bibliografii występuje zdublowana pozycja z literatury: Castells, M. (1996).
  - skrót MCA oznacza wielowymiarową analizę korespondencji a nie dwuwymiarową (s. 190).

4. Wnioski końcowe

Zgodnie z wymogami mającej zastosowanie w przypadku tej rozprawy ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. z 2017 r. poz. 1798 z późn. zm.) rozprawa doktorska powinna stanowić oryginalne rozwiązanie problemu naukowego oraz wykazywać ogólną wiedzę teoretyczną kandydata w danej dyscyplinie naukowej.

W podsumowaniu niniejszej recenzji stwierdzam, że praca doktorska mgra Jarostawa Białka pt. „Koncepcja rozwoju partnerstwa publiczno-prywatnego jako formy finansowania inwestycji jednostek samorządu terytorialnego w Polsce” spełnia wymienione w ustawie wymagania i w konsekwencji przedstawionej recenzji, wnoszę o dopuszczenie jej do publicznej obrony i udział w dalszych etapach przewodu doktorskiego.

dr hab. Krzysztof Kluza, prof. SGH

/podpisano elektronicznie/